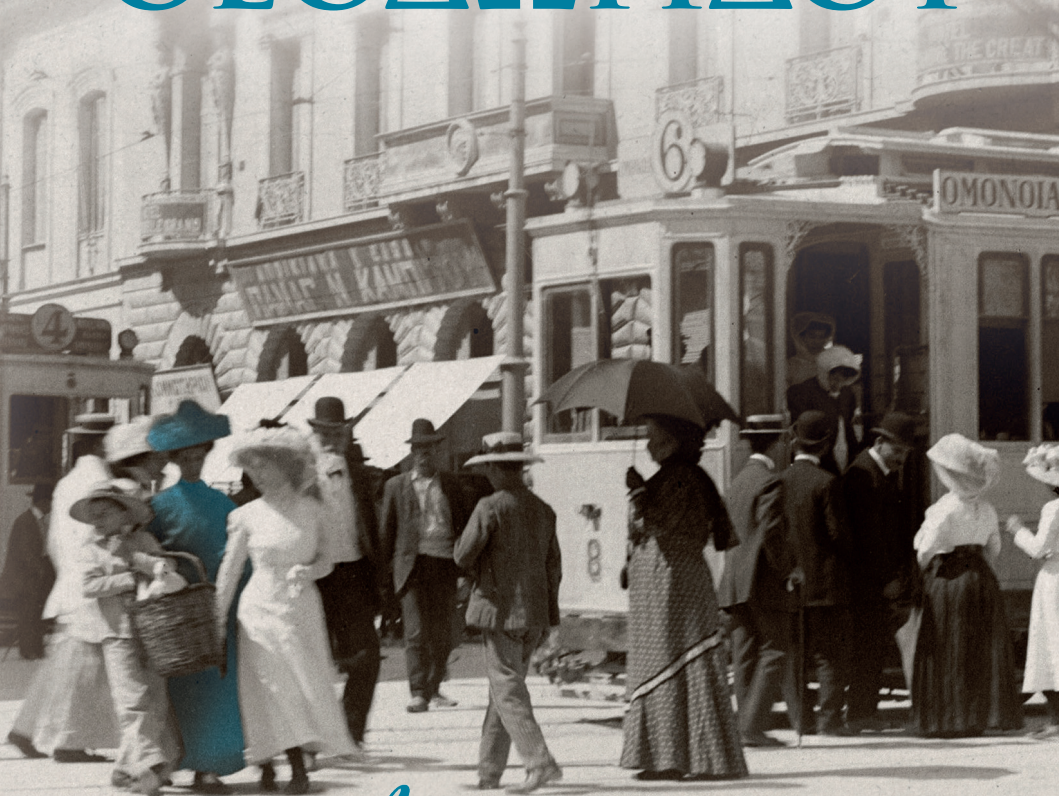

ΣΟΦΗ ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ

η Αγραπτική

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ:
15.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Η αγαπητική**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Σόφη Θεοδωρίδου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Σόφη Θεοδωρίδου, 2018
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: DEREK ADAMS/Arcangel,
Arcaid Ltd – Corbis/Getty Images
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Πρώτη έκδοση: Μάιος 2018, 15.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2547-4
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2548-1

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiu Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΣΟΦΗ ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ

η Αγαπητική

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Η νύφη φορούσε μαύρα, 2010

Πες μου αν με θυμάσαι, 2011

Τ' αγνάρια των ξυπόλυτων ποδιών, 2012

Η αμαρτία της ομορφιάς, 2013

Το κορίτσι απ' τη Σαμπούντα, 2014

Στεφάνι από ασπάλαθο, 2015

Τα χρόνια της χαμένης αθωότητας, 2016

Πορφυρό ποτάμι, 2017

*Στον άντρα μου,
στα παιδιά μου*

*Κι η στυγερή Έριδα γέννησε τον οδυνηρό τον Πόνο,
τη Λήθη, τον Λιμό και τα γεμάτα δάκρυα Άλγη,
τις Μάχες, τους Πολέμους, τους Φόνους, τις Ανδροφονίες,
τις Φιλονικίες, τα Ψεύδη, τα Λόγια, τις Αντιλογίες,
την Ανομία και την Άτη, που φίλες είναι μεταξύ τους,
τον Όρκο, που απ' όλα πιο πολύ τους ανθρώπους
που ζουν πάνω στη γη
βλάπτει, όταν τυχόν κανείς εκούσια ψευδώς τον ορκιστεί.*

Ησίοδος, *Θεογονία*, 226-232
(Μετάφραση: Ορέστης Καρατζόγλου)

Λίγο πριν το τέλος

Ημέρα ήταν απ' το πρωί μουντή και σκοτεινή. Σκούρα σύννεφα ταξίδευαν στον ουρανό, σπρωγμένα απ' τα ξεσπάσματα του ανέμου, παρ' όλα αυτά δεν άρχισε να βρέχει παρά το απόγευμα, όταν εκείνη ζύγωνε στον προορισμό της. Έτρεξε να κρυφτεί κάτω απ' το περβάζι και χτύπησε το κουδούνι της παλιάς μονοκατοικίας.

Γύρω της οι λιγοστοί άνθρωποι που βρίσκονταν στο στενό δρομάκι στο Μοναστηράκι βιάζονταν επίσης να καλυφθούν μ' όποιον τρόπο μπορούσαν, σηκώνοντας τις τσάντες τους οι γυναίκες ή τις σακούλες με τα ψώνια κι επιταχύνοντας το βήμα τους, ενώ ένα ζευγάρι εφήβων γέλασε τρανταχτά, υψώνοντας το πρόσωπο στη βροχή σαν να την προκαλούσε.

Χαμογέλασε η ψηλόλιγνη κοπέλα με τα κοντά ξανθά μαλλιά στην εικόνα τους. *Η ανεμελιά κι η αψηφισιά των νιάτων*, σκέφτηκε, ξαναχτυπώντας ανυπόμονα το κουδούνι, καθώς η βροχή έπεφτε πια με το τουλούμι. Τα απλά σταράκια τους θα είχαν ήδη μουλιάσει, όπως είχαν μουλιάσει και τα δικά της τη μέρα που είχε γνωριστεί με την οικοδέσποινα του συγκεκριμένου σπιτιού, η οποία είχε σπεύσει να την πάρει τότε προστατευτικά κάτω απ' το παλιομοδίτικο αλεξιβρόχιό της και να τη φιλοξενήσει μέχρι να περάσει η μπόρα.

Η αρχή μιας μάλλον αταίριαστης φιλίας, αναλογίστηκε τώρα, χαμογελώντας πάντα και ξαναχτυπώντας για τρίτη φορά το κουδούνι.

Το χαμόγελο έσβησε απ' τα χείλη της συνειδητοποιώντας πόση ώρα έστεκε εκεί, παρά το γεγονός πως την περίμενε η φίλη

της, κι η ανυπομονησία έδωσε πια τη θέση της στην ανησυχία. Άνοιξε την τσάντα της αγχωμένη κι έψαξε το κλειδί με το οποίο την είχε εφοδιάσει εκείνη σε χρόνο ανύποπτο «διά παν ενδεχόμενο», όπως της είχε πει χαμογελώντας ειρωνικά.

Μακάρι να ανακαλύψω ότι απλώς την πήρε ο ύπνος, μια και το προδιαθέτει κι ο καιρός, σκέφτηκε καθώς έκλεινε πάλι πίσω της την παλιά εξώπορτα.

Στάθηκε για λίγο αναποφάσιστη στο μισοσκότεινο χολ, νιώθοντας ότι παραβιάζει την ιδιωτική ζωή της, και φώναξε το όνομά της. Σιωπή την υποδέχθηκε και πάλι, μια σιωπή που την έσπρωξε πια να ορμήσει αλαφιασμένη στην εσωτερική σκάλα.

Βόγκηξε μπαίνοντας στο σαλόνι. Ήταν πεσμένη στο πάτωμα. Απ' το ανοιχτό παράθυρο έμπαινε ανεμπόδιστα η βροχή κι ο ήχος από κλάξον και μακρινά φρεναρίσματα. Οι Αθηναίοι τρελαίνονταν κάθε φορά που έβρεχε, κι εκείνη η μέρα δεν αποτελούσε εξαίρεση. Έσκυψε πάνω της φωνάζοντας το όνομά της. Ήταν ντυμένη μ' ένα όμορφο φόρεμα από κείνα που της άρεσε να φορά και κολάκευαν το ψηλό της ανάστημα, παραπέμποντας απευθείας στο παρελθόν και στην αρχοντική γενιά της. Είχε ανάσα, διαπίστωσε ανακουφισμένη, κι έτρεξε πια στο τηλέφωνο να καλέσει τις πρώτες βοήθειες.

Επέστρεψε στο σπίτι έπειτα από ώρα, φεύγοντας από το νοσοκομείο. Εκείνη είχε συνέλθει για λίγο, μα είχε ξαναθυσιστεί σε λήθαργο, τεχνητό αυτή τη φορά, αποτέλεσμα των φαρμάκων που της είχαν χορηγήσει οι γιατροί. Είχε μιλήσει μαζί τους η ίδια ως συνοδός της κι οι προβλέψεις τους είχαν βαρύνει την καρδιά της.

Είχε νυχτώσει πια κι έτσι άναψε το φως, σαν ανέβηκε, να βλέπει πού πηγαίνει. Ήταν βρεμένη για τα καλά τούτη τη φορά. Καθώς τα αμάξια δεν είχαν πρόσβαση στο σημείο, το ταξί την είχε αφήσει μακρύτερα. Άφησε τα μουσκεμένα της αθλητικά και τις κάλτσες στην άκρη του σαλονιού και τριγύρισε για λίγο ξυπόλυτη μέσα εκεί σαν χαμένη, πατώντας στο τριμμένο πέλος του χαλιού, όπως τη μέρα που την είχε περιμαζέψει εκείνη. Το παράθυρο εξακολουθούσε να είναι ανοιχτό· το είχε ξεχάσει στη

φούρια της αναχώρησης. Η δαντελένια κουρτίνα αναδευόταν κι η βροχή αναπηδούσε μέσα, κάνοντας πρώτα γκελ στο περιβάξι. Το έκλεισε βιαστικά και τότε πρόσεξε τη στοίβα από χειρόγραφα στο γραφείο δίπλα. Μια πένα ήταν αφημένη άτσαλα πάνω τους, υπεύθυνη προφανώς για τα κόκκινα στίγματα που λέρωναν την παλιά ξύλινη επιφάνεια. *Είναι όλα γραμμένα από εκείνη*, σκέφτηκε με έκπληξη, αναγνωρίζοντας τον γραφικό της χαρακτήρα. Οι πρώτες σελίδες, πάνω πάνω, ήταν μια επιστολή. Τη διάβασε βιαστικά και μάντεψε αμέσως σε ποιον απευθυνόταν, μολοντί δεν υπήρχε το όνομα του παραλήπτη. Βιβλίο! Είχε γράψει τη ζωή της η Ρόσα, σκέφτηκε με έκπληξη φυλλομετρώντας τον όγκο τους.

Καλή αντάμωση, άγγελέ μου, διάβασε τον τίτλο που είχε δώσει εκείνη και με την περιέργεια να την πνίγει άναψε το λαμπατέρ στο χαμηλό τραπεζάκι κι έσβησε το κεντρικό φως. Στη συνέχεια, κουβάλησε τα χειρόγραφα και την επιστολή στον καναπέ, όπου και κάθισε μαζεύοντας τα γυμνά της πόδια κάτω απ' το κορμί.

Ξαναδιάβασε το γράμμα αργά τούτη τη φορά και προσεκτικά, με τη συγκίνηση να της σφραγίζει τον λαιμό.

Αθήνα, 11 Νοεμβρίου 1987

Τελικά δεν υποχώρησες... Έμεινες στην απόφασή σου, κι ας γνώριζες πόσο λαχταρούσα να σε δω. Όχι για να εκμαιεύσω τη συγγνώμη σου! Ξέρω πως αυτή δεν τη δικαιούμαι, μα ούτε και σκόπευα να τη ζητήσω απ' τη στιγμή που, αν υπήρχε κάποιο μαγικό ραβδί και μπορούσα να γυρίσω πίσω τον χρόνο, και πάλι τις ίδιες αποφάσεις θα έπαιρνα. Κι αν δεν είσαι σε θέση ν' απαρηθεις τις επιλογές σου, τότε δεν έχει και νόημα να ζητάς να σε συγχωρήσουν γι' αυτές. Ήθελα να συναντηθούμε, για να μπορέσω κυρίως να σου εξηγήσω, με την ελπίδα πως θα κατανοούσες το γιατί. Τουλάχιστον αυτό.

Η ώρα όμως της αναχώρησης ζυγώνει κι εγώ μαντεύω πλέον ότι δε θα σε δω ποτέ να διαβαίνεις τούτο το κατώφλι. Βαυκαλιζόμουν τόσα χρόνια στην ιδέα πως κάποια μέρα θα

το έκανες· θα ερχόσουν να με συναντήσεις και τότε θα έσμιγαν οι ματιές μας και μέσα εκεί θα διαπίστωνες την αγάπη μου για σένα. Γιατί σ' αγάπησα πραγματικά κι αυτό δεν αλλάζει, όσο κι αν ξέρω πως το αρνιέσαι. Σ' αγάπησα με μια αγάπη που άργησα ν' αναγνωρίσω, που όμως δεν μπόρεσε να με κρατήσει εδώ. Όχι γιατί σ' έβαλα σε δεύτερη μοίρα, μα γιατί δεν είχα περιθώριο να παραμείνω εδώ και ζωντανή απ' τη στιγμή που έμαθα την αλήθεια. Βλέπεις, όταν σ' έχουν εξαπατήσει, σ' έχουν πληγώσει, σ' έχουν αιχμαλωτίσει, τότε κι εσύ πληγώνεις με τη σειρά σου τους αθώους, διεκδικώντας τα οφειλόμενα. Κι εγώ αυτό και μόνο έκανα: διεκδίκησα τα οφειλόμενα, τολμώντας όσα σήμερα θεωρούνται αντονόητα, μα ήταν αδιανόητα στην εποχή μου για μια γυναίκα. Γιατί κάποιοι πρέπει να τολμούν, να αντιστέκονται, να κηρύσσονται ανυπόταχτοι, για να δρέπουν κάποια στιγμή τους καρπούς οι επόμενες γενεές. Είναι σαν πόλεμος η διεκδίκηση, η ρήξη με τα κατεστημένα, κι οι πόλεμοι έχουν πάντα τα θύματά τους. Αν κάτι έμαθα καλά σ' αυτά τα σχεδόν ενενηντα χρόνια ζωής είναι τούτο, αφού οι πόλεμοι διαγούμισαν στην κυριολεξία τη ζωή μου.

Στη σειρά τους όμως όλα...

Όπως σου έγραψα πιο πριν, είναι καιρός που μάντενα ότι δε θα υπαναχωρήσεις, γι' αυτό κι όλη την προηγούμενη χρονιά στράφηκα στην πένα που είχα από μικρή και με συνδέει με το κορίτσι που ήμουν κάποτε, εναποθέτοντας σ' εκείνη να σου εξιστορήσει όσα λαχταρούσα να σου πω διά ζωής. Ήθελα κάποτε να γίνω συγγραφέας, το γνώριζες αυτό; Μάλλον όχι. Ελάχιστα γνώριζες για μένα και δε θέλησες να μάθεις περισσότερα. Αποτόλμησα κάτι και πάλι, λοιπόν, για ύστατη φορά στη ζωή μου τώρα στα γεράματά μου, και προσπάθησα να γίνω για χάρη σου ό,τι ονειρεύτηκα στα νιάτα μου. Ευελπιστώντας φυσικά πως οι σελίδες μου θα φτάσουν κάποτε στα χέρια σου· μα κι όταν φτάσουν, πως δε θα τις πετάξεις, αλλά θα σκύψεις πάνω τους και θα διαβάσεις όσα γράφω εκεί. Και τότε θέλω να πιστεύω ότι θα ημερέψει κάπως η

ψυχή σου, διαβάζοντας τα γεγονότα σαν μια ιστορία που αφορά τις ζωές τρίτων, αφού πάντα είναι πιο εύκολο ν' αναγνωρίσουμε τις αλήθειες που δε μας αφορούν άμεσα.

Το έκανα όμως και για χάρη μου, το ομολογώ. Δε θέλω να παραστήσω την αλτρονίστρια. Το έκανα γι' αυτή την κατανόηση που προανέφερα και για το ενδεχόμενο να την κερδίσω έστω και μετά θάνατον. Πιστεύω ολόψυχα πως θα το αισθανθώ, όπου κι αν βρίσκομαι, όταν και εάν συμβεί, κι ότι θα γαληνέψει επιτέλους κι η δική μου ψυχή, έτσι όπως δε γαλήνεψε ποτέ εδώ σε τούτη τη ζωή, όπως και πολλών άλλων ανθρώπων που έζησαν στον ταραγμένο αυτόν αιώνα.

Πήρα λοιπόν τα γεγονότα απ' την αρχή, από κει που μου έλεγε εκείνος πως ξεκίνησαν όλα. Αρχικά, από τη μέρα που μου έφερε η ξαδέλφη μου την είδηση της άφιξης του βασιλιά και μετά τη μέρα της υποδοχής του. Δεν ξέρω για ποιο λόγο, αλλά η καλοκαιρινή εκείνη μέρα του '13 στο Φάληρο, που πήγαμε να τον υποδεχθούμε κι όπου εκείνος με είδε για πρώτη φορά, έχει εντυπωθεί ανάγλυφη και στη δική μου μνήμη, κι ας μη γνωριζόμασταν ακόμη τότε. Κλείνω τα μάτια και την ξαναζώ σαν να 'ναι τώρα. Αισθάνομαι πάνω μου το αεράκι της, νιώθω τον ήλιο να μου ζεματά την επιδερμίδα, τον κόσμο να πλημμυρίζει το λιμάνι, τις ζητωκραυγές να σκίζουν τον αέρα, τους γλάρους να παίρνουν τ' όνομά του στις φτερούγες τους, για να το σκορπίσουν στους αιθέρες.

Ο Κωνσταντίνος, ο βασιλιάς μας. Ο ήρωας όλων των Ελλήνων, ο στρατηλάτης που είχε ελευθερώσει τη Σαλονίκη και που πιστεύαμε πως θα μας πάει ως την Αγια-Σοφιά κι αντί γι' αυτό μας έφερε την Καταστροφή. Τον λάτρευα τότε, όπως κι όλοι εκείνοι οι άνθρωποι που βρίσκονταν στο Φάληρο. Τον λάτρευα. Γιατί δε γνώριζα όσα είχαν συμβεί, αλλά κυρίως όσα θα έπονταν σε μόλις λίγα χρόνια...

Στο σημείο εκείνο τελείωνε το γράμμα. Η κοπέλα το άφησε στην άκρη και πήρε πια αγκαλιά τα χειρόγραφα ανυπόμονα, νιώθοντας ότι θα της αποκαλυφθούν τα μυστικά μιας ταρα-

χώδους ζωής, μυστικά που δεν απευθύνονταν σ' εκείνη, μα που επιβαλλόταν να γνωρίζει έτσι όπως είχαν εξελιχθεί τα πράγματα. Χάιδεψε με τα δάχτυλα τη σελίδα με τον τίτλο, την άφησε στοχαστικά παράμερα και πέρασε στις επόμενες.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Πρόσκαιρη γαλήνη

Η Ρόσα Καλογεροπούλου κατέβηκε ανάλαφρη τις εσωτερικές σκάλες του σπιτιού. Είχε μόλις ξεπλύνει απ' την επιδερμίδα της τον ιδρώτα και την κούραση που συνεπαγόταν η πολύωρη ιππασία, γι' αυτό και βαστούσε ακόμη πάνω της τη δροσερή αύρα του νερού. Κόντευε να μεσημεριάσει την ώρα εκείνη και η κατάσταση έξω έτεινε να γίνει αφόρητη, στο εσωτερικό της έπαυλης όμως οι χοντροί τοίχοι βαστούσαν μακριά την καυτή ανάσα της μέρας.

Άγγιζε με τις γυμνές πατούσες της το κρύο μάρμαρο του ισολαγείου, όταν ακούστηκε η φωνή της παραμάνας της απ' τον όροφο.

«Πάλι ξυπόλυτη το 'σκασες, κυρούλα μου;» την επιτιμούσε με αγανάκτηση, μα η κοπέλα αδιαφόρησε για την επίπληξη και κατευθύνθηκε στο σαλόνι, προσποιούμενη πως δεν πρόσεξε τις δυο νεαρές υπηρέτριες, που είχαν πιάσει το κουτσομπολιό σε μια άκρη του μακριού διαδρόμου. Ο ψίθυρός τους δεν έφτανε στην κουζίνα, όπου η Αννέτα, η μαγείρισσά τους, πάλευε ακόμη με τις κατσαρόλες της. Κι όπως γνώριζαν καλά ότι η Ρόσα δεν ενδιαφερόταν για το χασομέρι τους και η Κίκη, η παραμάνα της και γενικός δερβέναγας του σπιτιού, ήταν απασχολημένη να συμμαζεύει το χάος που είχε αφήσει πίσω της η νεαρή κυρά τους κάνοντας μπάνιο, το πεδίο ήταν ελεύθερο να τεμπελιάσουν ανεμπόδιστες.

Μπαίνοντας στη φαρδιά σάλα η κοπέλα κατευθύνθηκε αμέσως στη γωνία και στο παλιό *Steinway* της γιαγιάς της. Κάθισε στο σκαμπό μπροστά του, μαζεύοντας ταυτόχρονα τη σουρωτή φούστα του μακριού της φορέματος εκνευρισμένη. Αν μπορού-

σε, θα το είχε ξεφορτωθεί κι αυτό σαν τα παπούτσια της, αφού από παιδί την εκνεύριζε η πολυπλοκότητα της γυναικειάς ενδυμασίας, μα η ζωή, όπως δεν έπαυε να της επαναλαμβάνει η Κίκη κι όπως κι η ίδια ενίοτε υποχρεωνόταν με δυσφορία ν' αποδεχθεί, ήταν γεμάτη συμβιβασμούς.

Απέμεινε λίγα δευτερόλεπτα ασάλευτη στη θέση εκείνη, κοιτώντας συνοφρυωμένη τα λαβωμένα από το κύλισμα του καιρού φιλντισένια πλήκτρα, λες και χρειαζόταν ν' αναθυμηθεί απ' την αρχή τη μελωδία που σκόπευε να παίξει. Ύστερα τα χάιδεψε με τα μακριά της δάχτυλα απαλά, σαν να 'ταν η επιδερμίδα λατρεμένου εραστή, και δευτερόλεπτα μετά η μελωδία πλημμύρισε σαν μουσικό ποτάμι το εσωτερικό της έπαυλης. Από κει ξεχύθηκε στον κήπο, περνώντας μέσα απ' τις ορθάνοιχτες μπαλκονόπορτες, όπου αργοσάλευαν οι λευκές κουρτίνες, και ταράζοντας τα πετούμενα που είχαν κουρνιαδίσει ήδη στα πυκνά φυλλώματα ζαβλακωμένα από τη ζέση.

Καθώς τα δάχτυλά της χόρευαν στην κυριολεξία πάνω στα πλήκτρα, η Ρόσα έγειρε ελαφρώς το κεφάλι με κλειστά μάτια και βυθίστηκε ολότελα σ' ένα δικό της σύμπαν, όπου δεν μπορούσαν να εισβάλουν οι ήχοι του πραγματικού κόσμου: οι άκομποι κρότοι από κατσαρόλες και κουτάλια απ' την κουζίνα, το γάργαρο γέλιο τώρα των κοριτσιών που έστρωναν το τραπέζι της μικρής τραπεζαριάς για το γεύμα, οι τροχοί που κροτάλισαν λίγο αργότερα στο χαλικόστρωτο μονοπάτι, θόρυβος που συνοδεύτηκε απ' το ανοιγόκλεισμα της κεντρικής θύρας, κι αμέσως μετά μια γυναικεία φωνή, η μόνη που κατάφερε τελικά να διακόψει τον οίστρο της.

«Μα είναι δυνατόν; Να κάνω τόσο κόπο για να φτάσω στην Κηφισιά και να με υποδέχεται η Κίκη αντί για σένα;» φώναξε η μελαχρινή εικοσιπεντάχρονη γυναίκα που είχε εισβάλει στη σάλα, κι η Ρόσα τινάχτηκε όρθια και ρίχτηκε στην αγκαλιά της με ενθουσιασμό.

«Μάγδα! Τι έκπληξη είναι αυτή; Δεν ήξερα πως θα έρθεις!»

«Ούτε κι εγώ, γλυκιά μου Ρόσα! Παίζεις μα-γι-κά!» τόνισε την τελευταία λέξη, σχεδόν αναστενάζοντας. «Θύμισέ μου τί-

νος ήταν η μελωδία; Μότσαρτ; Μπετόβεν; Σούμπερτ; Ελπίζω να έπεσα μέσα, γιατί οι γνώσεις μου σταματούν εδώ. Δεν ξέρω αν σ' το ξανάπα, αλλά ήμουν από παιδί ανεπίδεκτη στα περὶ της μουσικής».

«Κι ούτε χρειάζεται να μου πεις τα ονόματα άλλων μουσουργών, αφού δική μου ήταν η σύνθεση», την καθησύχασε η Ρόσα γελώντας. «Μη μου ζητήσεις μόνο να σου την επαναλάβω επακριβώς. Είμαι πολύ ανυπόμονη για να σκαλίσω τις νότες στην παρτιτούρα. Εξάλλου, τι νόημα θα είχε;» ανασήκωσε τους ώμους αδιάφορα.

«Σ' αυτό έχεις δίκιο, μικρή. Γυναίκα είσαι, οπότε το μόνο στο οποίο μπορείς να ελπίζεις είναι να διασκεδάξεις τον σύζυγό σου αργότερα με το ταλέντο σου ή και τους καλεσμένους στις διάφορες δεξιώσεις, εισπράττοντας άχρηστα κομπλιμέντα. Ενώ, αν ήσουν άντρας, θα συνάραπαζες τα πλήθη στην Εσπερία απ' αυτή τη νεαρή ηλικία, αντί να περνάς τα καλοκαίρια σου κλεισμένη στην Κηφισιά. Μα τι βίτσιο είναι αυτό ν' αφήνετε κάθε χρόνο την Αθήνα καλοκαιριάτικα για τόσο μεγάλο διάστημα;»

«Έχει δροσιά εδώ. Εξάλλου, λατρεύω την εξοχή, το ξέρεις».

«Και το βλέπω επίσης!» έκανε η Μάγδα με ειρωνική τρυφερότητα και στράφηκε ν' αφήσει γάντια και καπέλο στα χέρια της ευτραφούς Κίκης, που είχε κατεβεί και παρακολουθούσε απ' την είσοδο της σάλας τη συνομιλία τους. «Μοιάζεις με γυφτοπούλα, μα τον Χριστό! Τι χρώμα είναι αυτό; Και τα μαλλιά αχτένιστα κι ανάκατα! Τς... τς... τς...»

«Πείτε τα κι εσείς, *μαντάμ* Μάγδα, γιατί τα δικά μου λόγια δεν πιάνουν τόπο! Καθημερινά πρωί απόγευμα πάνω στη φορδά αλωνίζει τον τόπο, καβαλώνοντας με αντρικό τρόπο μάλιστα, λες κι είναι καμιά αλήτισσα. Για να μην αναφέρω ότι τις περισσότερες φορές ξεχνάει το καπέλο της και τρέχω να την προλάβω!» βρήκε την ευκαιρία να γκρινιάξει η παραμάνα της Ρόσας.

«Καλή μου Κίκη, σ' αγαπώ πολύ, όχι όμως όταν αρχίζεις τα παράπονα!» Η Ρόσα άφησε στο μάγουλο της γυναίκας ένα φιλί, που έδωξε αυτόματα την κατσούφικη έκφραση απ' το παχουλό πρόσωπό της. «Έτσι μπράβο! Δεν πας να μας φτιάξεις

τώρα δυο λεμονάδες να δροσιστούμε, καθώς θα τα λέμε με την ξαδέλφη μου; Θα μείνεις ασφαλώς και για το γεύμα, Μάγδα!»

«Ροσμπίφ έχουμε με πατατούλες στογγυλές περιχυμένες με τη σάλτσα του», ενημέρωσε πρόθυμα η Κίκη.

«Μου είναι δύσκολο ν' αντισταθώ σ' ένα εγγλέζικο ροσμπίφ, ειδικά όταν το έχει μαγειρέψει η Αννέτα. Θα μας συντροφέψει κι η θεία Μαργέλλα ελπίζω...»

«Θα δούμε... Την ξέρεις τώρα τη μαμά!» μουρμούρισε η Ρόσα, οδηγώντας συνάμα την ξαδέλφη της στον βελούδινο σκουροπράσινο καναπέ που βρισκόταν κάτω απ' τα ψηλά παράθυρα της σάλας.

«Αν μάθει τα νέα που κουβαλώ, είμαι σίγουρη πως θα εγκαταλείψει ευχαρίστως την κάμαρά της», παρατήρησε με εξάψη εκείνη, κι η Ρόσα πρόσεξε μόλις τον τρόπο που έλαμπαν τα μαύρα μάτια της.

«Μη μου πεις! Παντρεύεσαι ξανά!»

«Ε, όχι δα!» γέλασε εκείνη με κέφι. «Μου έκανε τέτοια χάρη η μοίρα κι εγώ να την πετάξω τόσο σύντομα; Εξάλλου, όλα τα συναρπαστικά αρσενικά βρίσκονται εκτός των τειχών ή τουλάχιστον –το διορθώνω– βρίσκονταν...»

«Δηλαδή;»

«Είδες τι γίνεται όταν θάβεστε στις εξοχές; Στην Αθήνα ο κόσμος έχει ξεχυθεί στους δρόμους απ' το ξημέρωμα κι εσείς αγρόν αγοράζετε! Έχουμε ειρήνη, γλυκιά μου! Υπογράφτηκε μόλις χθες στο Βουκουρέστι. Ο πόλεμος τελείωσε κι ο αδελφούλης μου, και άλλοι άρρενες μαζί του φυσικά, επιστρέφει πια κοντά μας!» ανακοίνωσε επιτέλους η Μάγδα την είδηση που την είχε φέρει ως την εξοχική έπαυλη του θείου της καλοκαιριάτικα.

Από τον Οκτώβριο του 1912 μαινόταν ο πόλεμος στα Βαλκάνια και μετρούσε ήδη μια μεγάλη επιτυχία: την απελευθέρωση μεγάλου μέρους της Μακεδονίας απ' τα ελληνικά στρατεύματα με επικεφαλής τον διάδοχο Κωνσταντίνο, που μετά τη δολοφονία του πατέρα του, Γεωργίου, τον Μάρτιο στη Σαλονίκη είχε στεφθεί βασιλιάς.

Ο Πρώτος Βαλκανικός Πόλεμος είχε ξεσπάσει όταν Έλλη-

νες, Σέρβοι, Βούλγαροι και Μαυροβούνιοι στράφηκαν ενάντια στην παραπαίουσα Οθωμανική Αυτοκρατορία με τη συμφωνία κάθε χώρα να κρατήσει τα εδάφη που θα κατακτούσε. Μετά τη διαφωνία των νικητών όμως για τον τελικό διαμοιρασμό των κατακτημένων εδαφών, και ιδίως των Βουλγάρων, που ορέγονταν τη Θεσσαλονίκη κι αδυνατούσαν να το καταπιούν πως τους είχαν προλάβει οι Έλληνες, ακολούθησε ο Δεύτερος Βαλκανικός Πόλεμος.

Στον τελευταίο όλοι οι εμπλεκόμενοι είχαν στραφεί κατά της Βουλγαρίας, μα τώρα πια, στα μέσα Ιουλίου του 1913*, σύμφωνα με τη Μάγδα, που κοίταζε την ξαδέλφη της μ' ένα χαμόγελο αγαλλίασης στο όμορφο πρόσωπό της, είχαν επιτέλους ειρήνη.

«Μα... πότε συνέβη αυτό; Χθες βράδυ ήρθε ο πάππης από δω και δεν ανέφερε λέξη», απόρησε η Ρόσα. Στον κύκλο του Παλατιού ανήκε ο Λευτέρης Καλογερόπουλος, οπότε λογικά θα έπρεπε να έχει μάθει το συνταρακτικό νέο προτού κυκλοφορήσει στις εφημερίδες. «Και, φυσικά, θα μου το είχε πει», βιάστηκε να προσθέσει. «Τον ξέρεις πώς κάνει όταν κάτι τον ενθουσιάζει· δεν μπορεί να το κρατήσει με τίποτε μέσα του. Αντίθετα, όμως, ο πάππης ήταν εξαιρετικά άκεφος και λιγομίλητος εψές», κατέληξε η κοπέλα και το πρόσωπο της Μάγδας σοβάρεψε απότομα.

Είχαν φτάσει στ' αυτιά της κάποιες φήμες για τον πρωτοξάδελφο της μητέρας της, μα αποφάσισε τώρα πως δεν ήταν σφωφρον να τις αναφέρει, προτού τις διασταυρώσει. Δεν έπανε να είναι ένα δεκαπεντάχρονο κορίτσι η Ρόσα, μόλο που μερικές φορές έδινε την αίσθηση στη Μάγδα πως ήταν η μόνη ενήλικη μέσα στο σπίτι εκείνο. Ένας *μπον βιβέρ* ήταν ο θεός της· ένας διαχρονικός έφηβος, ο οποίος, εάν οι φήμες αλήθευαν τελικά, έχοντας ξεκοκαλίσει τα προηγούμενα χρόνια το μεγαλύτερο μέρος της περιουσίας, που του άφησαν οι γονείς του, στα χαρτιά,

* Με βάση το Παλαιό Ημερολόγιο, το οποίο και χρησιμοποιούνταν τότε.

βρισκόταν πλέον σε δεινή οικονομική θέση. Ίσως έφταιγε ο αποτυχημένος γάμος του για το ότι είχε στραφεί σε άλλες συγκινήσεις, είχε σκεφτεί η Μάγδα μαθαίνοντάς το. Ένας τόσο ζωντανός άνθρωπος σαν τον θείο της δεν ταίριαζε με μια γυναίκα σαν τη Μαρκέλλα. Η ομορφιά δεν αρκούσε για να διατηρηθεί ένας δεσμός εφ' όρου ζωής, όταν δεν υπήρχε ψυχική επαφή ανάμεσα στο ζευγάρι. Κι αυτοί ήσαν τα δυο άκρα αντίθετα εξαρχής. Έξω καρδιά και καλοπερασάκιας εκείνος, κλειστή και ψυχρή η γυναίκα του. Μάλιστα, είχε γίνει ακόμη πιο εσωστρεφής μετά τη γέννηση της Ρόσας.

Θυμόταν ολοζώντανα η Μάγδα, παιδί τότε, τα σχόλια της μακαρίτισσας της μητέρας της για την Κεφαλλονίτισσα καλλονή που είχε μπει στο σόι τους και δεν είχε διστάσει να παρατήσει το νεογέννητο βρέφος ευθύς εξαρχής στα χέρια πεθεράς και παραμάνας. Ικανότατη είχε αποδειχθεί η Κυριακή, που μετονομάστηκε σε Κίκη απ' τη μικρή αργότερα, κι είχε αναλάβει επάξια το κοριτσάκι εξ ολοκλήρου μετά τον θάνατο της ηλικιωμένης Ρόσας, μα δεν έπαυε να είναι μια απλή εργαζόμενη. Οι νοθεσίες της δεν αρκούσαν για να τιθασεύσουν ένα πλάσμα με έντονη προσωπικότητα σαν τη Ρόσα και να της επιβάλουν τους τρόπους συμπεριφοράς που άρμοζαν σε μια κοπέλα της τάξης τους, καθήκον αποκλειστικά μιας μητέρας.

«Μάλλον υπάρχουν προβλήματα στο εργοστάσιο. Ο πόλεμος έχει συνέπειες στα πάντα, όχι μονάχα στις ανέραστες, όπως εγώ», προσπάθησε με χιούμορ να κλείσει το θέμα η επισκέπτρια.

«Δεν έχεις άδικο ως προς αυτό. Επιτέλους, λοιπόν, έχουμε ειρήνη... Πάντως, προσφάτως μόλις ανέφερε ο πάππης πως ο βασιλιάς δεν προτίθεται να συνθηκολογήσει με τους Βουλγάρους. *Θα τους κυνηγήσουμε ως τη Σόφια!* Μ' αυτά τα λόγια είπε πως εμψυχώνει τους στρατιώτες μας. Να υποθέσω ότι έφτασε ο στρατός μας ως εκεί;»

«Στη Σόφια; Τίποτα τέτοιο δεν ειπώθηκε, μικρή...»

«Τότε;»

«Οχ, μα δεν καταλαβαίνεις; Θα τον έπεισε ο πρωθυπουργός! Αυτός ο διάβολος είναι ικανός να πείσει τους πάντες, σαν βάλει

κάτι στο κεφάλι του», μετέφερε στυφά η Μάγδα την άποψη για τον Βενιζέλο, που είχε ακούσει άπειρες φορές απ' τα χείλη του αδελφού της αλλά και άλλων συγγενικών προσώπων. Οι περισσότεροι από αυτούς τους συγγενείς ήταν πρώην υπουργοί του παλαιοκομματισμού, τους οποίους είχε ανατρέψει το Κίνημα στον Γουδή, φέροντάς τους κατόπιν αυτού στο κεφάλι τον Βενιζέλο, οπότε και εύλογα απεχθάνονταν όλοι τον Κρητικό πολιτικό.

«Ήπιαμε τσάι τις προάλλες με τη θεία Μπέττυ στον Ζαχαράτου», συνέχισε η Μάγδα, «και μου ανέφερε ότι αυτός πίεζε τον Βασιλιά να έρθουν σε συμφωνία άμεσα. “Δεν έχει εμπιστοσύνη εις τον ελληνικόν στρατόν. Πρωθυπουργός και δεν εμπιστεύεται τας δυνάμεις του στρατεύματος, ενώ τον διαβεβαιώνει δι’ αυτός ο ίδιος ο αρχιστράτηγός του και βασιλέας”», μιμήθηκε στην εντέλεια τη θεία τους γουρλώνοντας τα μάτια.

Η Ρόσα ξέσπασε σε γέλια. Είχε ταλέντο η ξαδέλφη της σε κάτι τέτοια. «Ανεξάρτητα απ' το ποιος έπεισε ποιον, θα πρέπει να είσαι ενθουσιασμένη που επιστρέφει ο Ιάσων».

«Και μαζί του πολλά άλλα αρσενικά, γλυκιά μου, μην το ξεχνάς. Αν το δει κανείς απ' αυτή τη σκοπιά, είναι σίγουρα ευτύχημα που λήγει ο πόλεμος. Θα κυκλοφορεί πλέον μπόλικο... υλικό για ξεδιάλεγμα. Μικρή όμως είσαι συ, έχεις τουλάχιστον άλλα δυο χρόνια για να κλείσεις τα δεκαεφτά και να βγεις στο... μейντάι κατά τον λαό».

«Το τελευταίο που με απασχολεί είναι τα παντρολογήματα!» αποφάνθηκε η Ρόσα, και η Μάγδα, η οποία απ' όταν έμεινε χήρα είχε κάμποσους δεσμούς στο ενεργητικό της, γέλασε τρανταχτά.

«Μόλις έρθει η ώρα, θα σε απασχολήσουν, σε διαβεβαιώ. Εν πάση περιπτώσει, θα έχεις την ευκαιρία να κάνεις μια πρώτη επίδειξη των προσόντων σου στην τελετή της υποδοχής, που διοργανώνεται ήδη προς τιμήν του στρατηλάτη μας».

«Τα προσόντα; Ποια προσόντα, ξαδελφούλα; Μοιάζω εγώ στις ντελικάτες δεσποσύνες του κύκλου μας;» αντέτεινε ειρωνικά η Ρόσα. «Έχω καθρέφτη και συνηθίζω να τον κοιτώ, μην το ξεχνάς!»

«Μη λες ανοησίες! Και μόνο τούτα δω αρκούν για να κά-

ψουν τις αντρικές καρδιές!» είπε η Μάγδα κι άγγιξε τρυφερά τα μακριά σκουροκόκκινα μαλλιά της Ρόσας.

«Όπως και να 'χει, δε θα άφηνα καλοκαιριάτικα την Κηφισιά για χάρη κανενός άλλου, παρά μόνο για τον βασιλιά μας. Οπότε θα έλθω στην υποδοχή του και μάλιστα με μεγάλη μου χαρά».

«Αυτό δα έλειπε. Κι όσο για το φόρεμα που θα φορέσεις προτιμώ να το διαλέξουμε σήμερα κιόλας μαζί. Και ν' αποφύγεις τον ήλιο τις επόμενες μέρες. Θα σκανδαλιστούν οι πάντες αντικρίζοντας μια τόσο μαυρισμένη επιδερμίδα...»

Προς μεγάλη της ανακούφιση, ο ανάλαφρος βηματισμός στις σκάλες γλίτωσε τη Ρόσα από περαιτέρω νουθεσίες της ξαδέλφης της, η οποία βιάστηκε να σηκωθεί όρθια, προκειμένου να υποδεχτεί τη θεία της που έμπαινε κιόλας στο σαλόνι.

Η Μαρκέλλα ήταν μια γυναίκα γύρω στα σαράντα με χλωμή αιθέρια ομορφιά. Παρότι κόντευε να μεσημεριάσει την ώρα εκείνη, φορούσε ακόμη το νεγκλιζέ της, έχοντας τα σκούρα καστανά μαλλιά της ριγμένα στην πλάτη ατημέλητα. Τα όμορφα μάτια της στόλιζαν μελανοί κύκλοι.

«Μάγδα, καλό μου κορίτσι! Καλά μου φάνηκε πως άκουσα τη φωνή σου!» παρατήρησε τείνοντας το πάλλευκο μάγουλό της στη μεγαλύτερη κοπέλα, που το φίλησε υπάκουα.

«Αν η παρουσία μου σας δελεάζει ν' αφήσετε την κάμαρά σας, θεία Μαρκέλλα, τότε σας υπόσχομαι πως θα έρχομαι συχνότερα!»

«Η Μάγδα λέει πως υπογράφηκε ειρήνη κι ότι οργανώνεται γιορτή για την υποδοχή του βασιλιά», μετέφερε την είδηση στη μητέρα της η Ρόσα.

«Στο Φάληρο μάλλον, όπου και θα καταπλεύσει με τη φρεγάτα. Θα βρίσκονται όλοι εκεί και η βασίλισσα Σοφία φυσικά. Ελπίζω να είστε κι εσείς, θεία Μαρκέλλα! Θα είναι μεγάλη προσβολή στο πρόσωπό του, αν απουσιάσετε».

«Είμαι σίγουρη πως θα με δικαιολογήσει η Βασίλισσα, μια και γνωρίζει την κατάσταση της υγείας μου, χρυσό μου. Διαφορετικά, θα ήμουν ακόμη στις υπηρεσίες της», μουρμούρισε η Μαρκέλλα. «Θα συνοδέψει, υποθέτω, η Ρόσα τον πατέρα της. Δεν πρόκειται ν' απουσιάσει αυτός από μια τέτοια εκδήλωση.

Και τώρα με συγχωρείτε, αλλά πρέπει ν' αποσυρθώ. Αυτός ο ήλιος είναι πολύ βάρβαρος για τα καημένα τα ματάκια μου», ανακοίνωσε κουρασμένα και τις άφησε, προτού προλάβει η Μάγδα να εκφράσει τις διαμαρτυρίες της.

«Όπως βλέπεις, ούτε ο Βασιλιάς κι οι δόξες του έχουν τη δύναμη να τη συγκινήσουν», παρατήρησε πίσω της αιχμηρά η κόρη της.

«Πίστευα ότι η εξοχή τη βοηθούσε κάπως, μα διαπιστώνω πως έχει χειροτερέψει η κατάστασή της...»

«Τίποτε οργανικό δεν έχει, είτε στον πάππη ο καινούργιος γιατρός, άρτι αφιχθείς από τη Λόντρα, που του συστήσανε και τον κουβάλησε εδώ τις προάλλες. Απλώς, της χαλάει η διάθεση προφανώς βλέποντας τη φάτσα τη δική μου και του πατέρα», σχολίασε η Ρόσα κι η φωνή της ήχησε σκληρή ακόμη και στα δικά της αυτιά.

Η Μάγδα την κοίταξε έντονα λίγα λεπτά κι ύστερα αγκάλιασε με συμπόνια τους ώμους της. «Καημένο μου κορίτσι! Είναι φριχτό να μεγαλώνεις έτσι, δίχως μάνα στην ουσία!» μουρμούρισε, μα εκείνη ξεγλίστρησε με τρόπο απ' το αγκάλιασμά της.

Ο οίκτος ήταν θλιβερό συναίσθημα κι η ίδια είχε πάψει προ καιρού να οικτρίζει τον εαυτό της ή και να τον μέμφεται για την έλλειψη ενδιαφέροντος εκ μέρους της Μαρκέλλας.

«Έχω την Κίκη και τον πάππη, και μου αρκούν», αποφάνθηκε και ζόρισε τα χείλη της να χαμογελάσουν. «Αρκετά όμως έχουμε άλλα σημαντικότερα και πιο ευχάριστα θέματα ν' ασχοληθούμε, όπως να διαλέξουμε φόρεμα για την υποδοχή. Έχω ένα καινούργιο πράσινο φουστάνι που θαρρώ πως ακόμη κι εσύ θα συμφωνήσεις ότι ταιριάζει στην περίσταση», κατέληξε με προσποιητό κέφι, ενώ ταυτόχρονα παράσερνε τη Μάγδα έξω απ' το σαλόνι. «Αν όχι, δεν ξέρω αν προλαβαίνω να ράψω καινούργιο. Πόσο διάστημα έχουμε στη διάθεσή μας μέχρι τη μέρα της υποδοχής; Γνωρίζεις;»

«Όσο κι αν έχουμε, θα προλάβουμε, αφού αναλαμβάνω εγώ», την καθησύχασε η Μάγδα με τουπέ. Και δικαίως, μια κι όσα είχαν σχέση με φορέματα και μόδες αποτελούσαν το δικό της ταλέντο.

*Κ*όρη καλής αθηναϊκής οικογένειας, η Ρόσα γεννήθηκε ανυπότακτη, όπως μαρτυρούσε και το φλογερό κόκκινο των μαλλιών της, αν και πολλοί απέδιδαν τον απείθαρχο χαρακτήρα της στο γεγονός πως είχε ανατραφεί με ελευθερία ανάρμοστη, έχοντας μητέρα μια γυναίκα κλεισμένη στον κόσμο της και πατέρα έναν επιπόλαιο μπον βιβέρ.

Η νεαρή αριστοκράτισσα θα σοκάρει την οικογένειά της, όταν το καλοκαίρι του 1914 ερωτευτεί τον Χάρη, έναν φτωχό φοιτητή της ιατρικής που κατάγεται απ' τις τουρκοκρατούμενες ως πρόσφατα περιοχές της Μακεδονίας. Κι ενώ ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος μαίνεται, κι η Αθήνα, η πόλη της, κι η Ελλάδα ολόκληρη σπαράσσονται από τον διχασμό που δημιουργεί η ρήξη Κωνσταντίνου και Βενιζέλου, εκείνη θα ασπαστεί τον βενιζελισμό αψηφώντας τις φιλοβασιλικές της καταβολές και θα βαδίσει σε δρόμους ριψοκίνδυνους, κερδίζοντας για τις επιλογές της από τους συμπολίτες της το ειρωνικό παρανόμι «η αγαπητικιά του Τουρκομερίτη».

Η ζωή μιας τολμηρής και ξεχωριστής γυναίκας στην ταραγμένη εποχή του Εθνικού Διχασμού και των μετέπειτα χρόνων, η οποία δε θα διστάσει να απαρνηθεί τα προνόμια της κοινωνικής της θέσης και να πάει κόντρα στα επικρατούντα ήθη, ακολουθώντας τα προστάγματα της καρδιάς της.

ΔΕΙΤΕ ΕΔΩ
ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ
ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psychogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 21451

ΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΕ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ